

Dziesmu svētku vēsture atmiņās

3

◆1998.gads. Ilze Kalniņa un rajona padomes izpilddirektors Māris Niklass kopā ar "Raitā soļa" pušiem.

Ilze Kalniņa no 1998.gada līdz 2009.gadam bija Cēsu rajona valsts kultūras inspektore un rajona kultūras darba organizatore. Viņa bija atbildīga par rajona kolektīvu ceļu uz Dziesmu svētkiem un lai ikviens dalībnieks svētku norisēs justos labi.

Atbildība vienai

"Pirms Dziesmu svētkiem tika izveidota rīcības komiteja. Tajā bija rajona padomes izpilddirektors, atbildīgie par skolām, kurās dzīvoja dalībnieki. Budžetā tika apstiprināts finansējums, ar to rēķinājos. Par naudu lēma rajona padome, kurā lēmēji bija 25 pagastu un pilsētu vadītāji," stāsta I.Kalniņa un uzsver, par to, ka trūktu naudas, nevar runāt, rajona padome visu, kas tika prasīts, atbalstīja.

Ja citos rajonos bija arī kultūras nodaļa ar vismaz pāris darbiniekiem un inspektors, tad Ilze bija viena. "Darbs ir darbs, tas jāizdara. Manā ziņā bija ne tikai tādi tieši organizatoriski jautājumi, arī līgumu slēgšana ar policistiem, mediķiem, kuri dežurēja skolās, šoferiem, darba grupām. Pašai jāpērk medikamenti, lai mediķi var palīdzēt, ja noberzta kājas vai noķerts saules dūriens. Vēl arī jāgādā viss, kas dalībniekiem koncertos nepieciešams. Katrs taču vēlējās kādu svētku suvenīru. Tolaik tos ar īpašo logo drīkstēja izgatavot tikai viena firma, uz pasūtījumu nācās stāvēt rindā. Rīcības komiteja dalībniekiem ikreiz piemiņai sagādāja kādu krū-

zīti, lietussargu, cepurīti vai citu suvenīru. Gada garumā tas bija nepadarāmu darbu laiks, kas pagāja vienā skrējienā," atmiņās kavējas I.Kalniņa un uzsver, ka bez toreizējā rajona padomes priekšsēdētāja Andra Neimaņa un izpilddirektora Māra Niklasi izpratnes un atbalsta nekas neiznāktu. Viņa atzīst, ka pirmssvētku skates vienmēr bija saistītas ar kaislībām, kurš kolektīvs labāks. "Ir svarīgi, lai koristi, dejojāji uz skati nebrauc kā uz darbu, bet ar prieku un lepnumu parāda, ka grib un var būt svētku dalībnieki," saka Ilze.

Tiklīdz svētku organizācijā kaut kas mainījās, tika informēti gan pagastu vadītāji, gan kultūras darbinieki. Kolektīvu vadītāji organizatoriskajā darbā nebija iesaistīti, dalībnieku sarakstus, dokumentāciju kārtoja kultūras darbinieki. Rīgā mītnes skolas tika sameklētas vietās, lai vieglāk nokļūtu stadionā un Mežaparkā. Katrā skolā strādāja darba grupa, kas atbildēja, lai nebūtu sīkumu, kas traucētu svētku dalībniekiem un viņi laiku var veltīt tikai koncertiem un mēģinājumiem. Darba grupas vairākos svētkos vadīja Guna Štūbe, Benita Sausiņa, Dace Salmiņa, Inga Krafte, kuras spēja atrisināt ikvienu problēmu. "Viss tika saplānots līdz sīkumiem. Uz skolām braucām dienas divas iepriekš. Telpas tika izpušķotas. Būtiski, lai atbraucot dalīb-

nieki redz un jūt, ka ir gaidīti, katrs saņēma dāvanu maisiņu," stāsta I.Kalniņa.

Kolektīviem, īpaši dejojājiem, bija milzīga slodze, arī koristiem daudzās stundas mēģinājumos nebija vieglas, tāpēc liels atvieglojums bija autobusi, kas aizveda un atveda no mēģinājumiem.

"Var jau visu izplānot, bet izmaiņas būs vienmēr," atzīst pieredzējuši Dziesmu svētku organizatore. Skolu darba grupas dalībniekiem veda pusdienas vai arī tika sagatavotas sausās pārtikas pakas. Tas bija precīzi jāizdara mēģinājuma pārtraukumā. "Bija grafiki, kad kurš autobuss piebrauks, kad aizbrauks, kur paliks pa nakti. Ja kāds mēģinājuma laiks pamainījās, mainījās transporta grafiki, ēdināšana. Ja autobuss ar koristiem vai dejojājiem uz mēģinājuma vietu brauca citā laikā, bija jādod ziņa policijai, lai tā zinātu, kāda kurā vietā Rīgā būs transporta kustība," organizatoriskas nianšes atklāj I.Kalniņa.

Priecīgā nogurumā

"Par to, ka kāda nakts skolā bijusi skaļāka, neviens nesūdzējās. Protams, kāds paņēma uz krūtīs. Kādu rītu jauniešu deju kolektīva vadītājs, kad visi jau sakāpuši autobusā, lai brauktu uz mēģinājumu, meklēja vienu savējo. Puisis saldi gulēja uz sava matra-

◆2003.gads. Ilze Kalniņa kopā ar virsdiriģentu Jāni Zirni un dirigentu Intu Teterovski.

◆2008.gads. Cēsu rajona Dziesmu svētku dalībnieki gatavojas gājienam.

cīša, alus pudelīte blakus. Atbildīgā par kolektīvu viņu aizsūtīja mājās. Kam negadās, neko sliktu viņš nedarīja, nevarēja aizbraukt uz mēģinājumu. Viena meitene, nespējot troksnī gulēt, saldi izgulējās dušu priekštelpā," pastāsta Ilze un piebilst, ka katram svētku dalībniekam ir savi stāsti un piedzīvojumi. Katrā skolā vienu vakaru teju līdz rītam tika rīkota balle, bija arī visu rajona kolektīvu kopā sanākšana.

Viņa uzteic policistus, kas gādāja, lai skolās ikviens justos drošībā, un arī palīdzēja, ja vajadzēja ko smagāku nest, jo darba grupās lielākoties bija sievietes. Katrs, kurš redzēja, atceras, kā policists Nikodims Mihaļevičs dažās minūtēs aizturēja vairākus narkomānus, kuri slapstījās ap skolu. Pēc tam neviens līdzīgs skolai netuvojās.

Būt pamanāmiem

No Cēsu rajona Dziesmu svētkos piedalījās lielākais kolektīvu skaits, ja neskaita Rīgu. Pēdējā svētku dienā agri no rīta pie saviem kolektīviem ar dāvanām sabrauca pagastu vadītāji, sveica svētkos, paēda kopīgas brokastis. Tad visi devās gājienā. "Svētku gājiens ir brīdis, kad parādīt sevi. Vienmēr domājām, lai mēs būtu pamanāmi, atšķirīgi," stāsta I.Kalniņa. Kultūras darbinieces gatavoja ozollapu vītnes, no rīta dalībniekiem veda pļavu ziedu pušķus. Cēsu rajona dalībnieki bija koši. I.Kalniņa ar gandarījumu atzīst, ka visos svētkos cēsnieki saņēmuši uzslavas par gājiena noformējumu, nākamajos ne viens vien mēģinājis ko nošpikot.

"Tad notika administratīvā reforma, rajonus likvidēja, katrs mazais novadiņš domāja par sevi. Skatoties gājienā, bija redzama lielā sadrumstalotība," bilst I.Kalniņa.

Notikuma viducī

2013.gada Dziesmu svētkos Ilze Kalniņa bija Dziesmu svētku noslēguma koncerta projekta vadītāja. "Tas ir neiedomājama apjoma darbs, esi atbildīgs, lai koncertā viss būtu kārtībā. Jākontrolē dalībnieku ierašanās, tramvaju kustība, ugunsdrošība, koncerta mākslinieciskais izpildījums un vēl daudz kas cits. Pirms svētkiem bija diennakšu sarunas, kā tehniskā sasnēgt to, ko izdomājuši mākslinieki. Diskusijas, strīdi, risinājumu meklējumi, mēģinājumi. Naudas nav, visu laiku jādomā, kā izgrozīt tāmes. Jārēķinās ar mākslinieku personībām, viens gražīgs, cits cimperlīgs," atklāj Dziesmu svētku noslēguma koncerta projekta vadītāja.

Ik pa brīdim radušies kādi sarežģījumi. Piemēram, Latvijā pazīstams dziedātājs atnācis uz kopmēģinājumu, nesagatavojis dziesmu.

Nākamajā vakarā koncerts. "Ar Gido Kokaru domājām, ko sarunāt, kurš zina dziesmu un var tikt uz koncertu. Risinājums tika atrasts pats labākais – svētku virsdiriģents Mārtiņš Klišāns nodziedāja ekselenti," saka I.Kalniņa un atzīst, ka stresa līmenis tādās situācijās nav izmērāms. "Katra sīka aizķeršanās, organizatoriska nesaprašanās skatītājiem un dalībniekiem šķiet kā neizdarība, neprasme. Vienmēr jau, ja kas neizdodas, to cenšas nogludināt, problēmas risināt, nevis par tām runāt," saka I.Kalniņa.

Izjust latvisko kopību

Ilze pati vairākus Dziesmu svētkos bijusi koristu vidū. "Tētis un mamma dziedāja Laucienas pagasta kori un 1973.gadā arī mani, vēl mazu meiteni, iesaistīja korī. Vēlāk, arī kad studēju, biju šajā korī un piedalījās visos Dziesmu svētkos. 1993. gadā biju cēsniēce un kā arodbiedrības vadītāja uz svētkiem braucu ar kori "Wenden", stāsta koriste un uzsver, ka uz mūžu atmiņā ir svētku sajūtas. "Kopkorī ir sajūta, ka dziesma tevi fiziski paceļ. Tad tava balss ar manējo un tavs plecs ar manējo. Dziedot "Gaismas pili", pārņem neapaprastā sajūta, dziedī radādams. Atceros, ka nevarēju padziedāt "Tumša nakte, zaļa zāle". Emocionālais kāpums izsita asaras. Koncertā nekad nezini, kas kā rezonēs, kā enerģija plūdis, skaņa atskanēs, atbalsosies tevī. Tas gadiem nemainījās," pārdomās dalās I.Kalniņa un atgādina, ka Dziesmu svētkos redzamas latviešu labākās īpašības. "Ieraugi sirmgalvi, kuram nekas nav par grūtu, būtiskākais - būt svētkos. Jaunie padod roku vecajiem, cits citam uzsmaida. Neviens matracis nav par cietu, duša par aukstu, to nejut, skolā sporta zālē gaisa nav, visi dzied... Neatceros, ka kāds būtu pukstējis. Sapratne, iecietība, sirsniņa svētkos ir pašsaprotama. Laikam jau ikdienā emocijas turam dziļi sevī. Svētkos gribas dvēseli pabarot, būt pacilātībā. Mums vajadzīga kopā būšana. Tas acīmredzot ir mūsu enerģētiskais kods. Dziesmu svētkos dabūjam lādiņu nākamajiem gadiem," saka I.Kalniņa. □

Lappusi sagatavoja
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no
Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Par saturu atbild projekta īstenotājs
izdevniecība SIA "Cēsu Druva".